

samme grad giver manden. I en så stor samling er der naturligvis en lang række nye enkeltheder; men væsentligt nyt er der ikke. Der kan over for udgaven som sådan rejses det spørgsmål, om det har været rimeligt at medtage Bojsens mange og lange breve efter 1901, hvor han havde trukket sig ud af politik. Politisk indflydelse havde han ikke, og mødet med hans breve afslører ikke en sådan personlighed, at det berettiger til offentliggørelse.

Vagn Dybdahl.

Tage Kaarsted: Ove Rode – en politiker bliver til. (Universitetsforlaget i Århus, 1963). 222 s.

En person, der giver udtryk for lyst til at blive politiker, bliver let betragtet med en vis mistænksomhed af sine omgivelser. Vort ideal er stadig – som i det gamle Rom – at fremtrædende mænd og kvinder mod deres vilje, men i sagtmødig lydhørhed over for folkets ønske og nationens behov modstræbende lader sig hale til landets højeste råd og under opgivelse af hensyn til deres eget og deres families tarv lader sig tvinge ind i rigets højeste embeder. Sådanne politikere er ret efter vort hjerte. Vor erfaring siger os dog noget andet. Uanset de politiske styreformers har der til alle tider bestået været både kvinder og mænd, der ønskede at yde en politisk indsats – og uden dette ønske var de ikke blevet politikere. Bevæggrundene for et sådant ønske kan være vidt forskellige – mange kan meget vel have følt sig tvunget til at føje den politiske til deres mange øvrige virksomheder for at varetage deres egne, deres stands eller deres sags interesser – men ønsket om at drive politik er under alle omstændigheder en nødvendig forudsætning for at blive politiker.

I den foreliggende bog om den unge Ove Rode understreges dette meget tydeligt. En mand, der på sin 60-års

dag kunne udtale: »Politiker var og er jeg, af arv, af liv og sjæl, af blod og opvækst«, må på et ret tidligt tidspunkt have gjort sig klart, at han ville være politiker.

Bogens forfatter, universitetslektor Tage Kaarsted, der tidligere har skrevet om Det radikale Venstre omkring partiets opståen, og som selv aktivt har deltaget i politisk arbejde, møder med særlige forudsætninger for at skrive bogen om netop Ove Rode. Som historiker med hovedvægten på den politiske historie og levende optaget af de tanker, der dengang rørte sig blandt mændene omkring Det radikale Venstre, søger han med grundighed og forståelse at tegne billedet af Ove Rodes barndom, opvækst og første ungdomsår frem til 1901, hvor han som 34-årig oplevede systemskiftet og sin første – om end beskedne – politiske indsats. Undersøgelserne vil blive fortsat, idet forfatteren lover senere at skildre Ove Rodes politiske indsats efter 1901. Det foreliggende er således kun første del af et værk om Ove Rode – og den lover godt for resten af værket.

Mange vil måske undre sig over, at bogen om Ove Rode ikke allerede forlængst er blevet skrevet. Men Tage Kaarsteds værk er den første samlede fremstilling af den charmerende, frygtede, forhadte og beundrede radikale politikers liv og virke. Kaarsted udnytter med dygtighed Ove Rodes privatarkiv, som han har fået særlig adgang til, men inddrager i behandlingen også Rodes litterære for søg, hans journalistiske virksomhed og den litteratur, der foreligger fra folk omkring Ove Rode.

Fremstillingen er anlagt i hovedsagen kronologisk, så man kan følge den lille Ove fra hans første dag – efter først at have fået et indblik i hans såvel fædrene som mødrene ophav. Ove Rodes moder var datter af den fremtrædende national-liberale politiker Orla Lehmann. Dette tillagde Ove Rode selv en ikke ringe betydning – og

Kaarsted er tilbøjelig til at gøre det samme. Sine første barndomsår tilbragte han sammen med sin lillebror Helge og forældrene på den af faderen oprettede højskole i Ordrup – men i 1878 flyttede han med sin moder og broder til Oslo, hvor de i stedfaderen Erik Vullums hjem blev inddraget i de mest vågne og politisk aktive norske kredse. Ove Rode blev student i Oslo i 1885 – året efter tog han filosofikum, og dermed havde han fået nok af den akademiske løbebane – og dernæst vendte han tilbage til Danmark. Når man skal vurdere, hvad der gav Rode lyst til at blive politiker, kommer man ikke uden om det 8-årige ophold i Norge på et tidspunkt, hvor sindet er yderst modtageligt, og hvor Ove Rode bevægede sig i kredse, der sydede af politisk virksomhed. – Selv har han beskrevet, hvordan han som 13-årig overværede en debat i det norske storting og »oplevede, hvad politik var, og til hvilke højder den kunne stige«. Politik i Norge var på det tidspunkt noget, der kunne begejstre og opflamme.

Man kunne fornemme, at det ikke blot drejede sig om småtterier og kævleri – man havde gennem unionen med Sverige nogen at stå sammen imod og i det norske Venstreparti en stærk folkelig politisk bevægelse, der opnåede regeringsmagt og medansvar og ikke som i samtidens Danmark blev holdt nede i magtesløs »visnepolitik« af en alliance mellem kongehuset og godsejerne. Var Danmark på det tidspunkt regnet for Nordens kulturelle forbindelsesled til det store Europa – og det gjaldt måske især det lidt provinsielle københavnske forlystelsesliv, der smykkede hovedstaden med betegnelsen »Nordens Paris« – så var norske tilstande – politisk set – langt mere inspirerende og vækkende end de danske provisorier.

Den nyankomne Ove Rode kastede sig da heller ikke straks ud i dansk politik. I stedet søgte han i kraft af sin velstand, sine mange velskrivende

bekendte og sit eget talent gennem en ny journalistik at føre nye tanker frem blandt det endnu meget snæversynede og småstadsprægede københavnske publikum. Først med det lille blad »Piraten«, der dog måtte gå ind efter et halvt års forløb, og hvis kåde, ofte noget studentikose indfald vist trods alt ikke blev betragtet som andet end drengestreger. Ove Rode opnåede dog den triumf at blive offentligt adgangsfornent fra Studenterforeningen på grund af bladets angreb – en æresbevisning han og hans oprørske venner utvivlsomt har værdsat. Med dagbladet København – der i hele tre år var under Rodes ledelse – formåede han at skabe noget nyt, der vakte opmærksomhed. Dels holdt bladet en litterær standard, som næppe noget dansk dagblad kan opvise magen til, dels skaffede bladet sig ved sin respektløse, men ærlige og ukunstlede behandling af selv de »helligste køer« en ikke ubetydelig respekt. En særlig tjeneste ydedes bladet af den senere så omtalte Alberti, der ved sine utrættelige sagsanlæg mod bladet skaffede det et taknemmeligt stofområde og en kærkommen omtale.

Hvor blev *politikeren* Ove Rode af i alt dette? Han var der – men kom kun sjældent til syne. Når han optrådte, var det som regel for at give udtryk for en dyb foragt for dansk politik på det tidspunkt. »En virkelig radikal opposition kan nok slutte forlig på en gamlesnavs grundlov, men aldrig på nye og slette love. Hr. Bojsen gør det sidste, og hr. Hørup gør ingen af delene. Så må der altså andre til«. Denne udtalelse fra 1890 er en ganske rammen- de karakteristik af de rådende politiske tilstande og viser, at Rode var en skarp iagttagere af Venstres svagheder.

Han forklarede året efter, at når man hyppigere så »København« ved Hørups fødder end i hr. Bojsens eller hr. Estrups favntag, »så er det ikke, fordi vi sværger til den hørupske politik, og end mindre, fordi vi regner

os til den hørupske gruppe – men kun fordi vi hos de mænd, der står denne politik nærmest, finder mest af de ledende principper, som vi ... vurderer højest«. Skulle Rode føre politik, skulle det være som Sverdrup – den store venstrefører i Norge – ikke som de indbyrdes splittede venstrefolk i Danmark. Socialdemokratiet, der var i fremgang, kunne han ikke føle sig draget imod. »Vi – sønner af bourgeoisie – må føre den samme kamp for vor tilværelse, som arbejderne i deres samfundslag må føre. Lad være, at fordringerne til livet er forskellige, at arbejderne kæmper for brødet dér, hvor vi slås for pålægget. Vi hykler ikke. Vi bryder os ikke om at brede os i demokratiske og meneskevenlige fraser. Vi ser nøgternt på tingene uden al idealistisk vås. Derfor får socialdemokraterne os aldrig«. Set på denne baggrund er det ikke ejendommeligt, at Rode nu og da kunne give udtryk for stemninger, som af Tage Kaarsted udlægges som parlamentslede. »Dansk venstrepolitik vender sig af og til en smule i sengen, men stikker den så meget som et ben udenfor engang, får den det hurtigt ind igen. Og så slumrer dansk venstrepolitik ind igen for at drømme sødeligt om, hvor vågen den er«. Det er dog nok for kraftigt at tale om lede ved parlamentet – og dermed lede ved hele folkestyret – fordi man af gode grunde er af den overbevisning, at de folk, der sidder i parlamentet, er for ringe politikere – og dermed for dårlige parlamentarikere. En sådan udlægning er et af de midler, som folk i parlamentet altid vil gribe til, når de udsættes for kritik – men derfor bliver den ikke mere berettiget.

Efter at have skilt sig af med Københavns søgte Rode naturligt til Politiken. For en så indsigtfuld og kyndig politisk iagttager med lyst til politik var der i 1890'erne intet andet valg end at slutte sig til den radikale fløj inden for Venstre – i hvert fald hvis man ville undgå alt idealistisk vås og

ikke havde naturlige forudsætninger for at slutte sig til Socialdemokratiet. Men heller ikke på Politiken blev Rodes første indsats politisk. Den kom især til at ligge i den lette genre af satiriske artikler om stort og småt, som han skrev under mærket »Tys« og vandt almindelig anerkendelse for. Lysten til at skrive politisk var stor – men Rode blev sat til andre opgaver – og først fra slutningen af århundredet åbnede der sig muligheder for ham til at give sig i lag med det politiske. På det tidspunkt var Rode en fuldblods politiker i dette ords allerbedste betydning. Han vejrede ny luft over Danmark med provisoriernes ophævelse og især med systemskiftet i 1901. I dette deltog han kun i kulisserne, men fik derfra samme indtryk som andre af de senere grundlæggere af Det radikale Venstre: at J. C. Christensen havde forsøgt at undgå Hørup som minister. Tage Kaarsted imødegår denne opfattelse meget overbevisende. – J. C. Christensen måtte netop være interesseret i at binde Venstres yderste fløj gennem Hørups deltagelse i regeringen, men først efter at have sikret sig sin egen fløjs overvægt.

Der er i denne omtale af Tage Kaarsteds bog især blevet skrevet om *politikeren* Ove Rode. Bogen giver desuden et alsidigt og fængslende billede af mennesket, broderen, ægtemanden, faderen og selskabsmennesket Ove Rode. Den er velskrevet og fortalt med en oplagthed, som man ellers alt for sjældent træffer i politisk historisk litteratur. Tage Kaarsteds fremstilling af Ove Rode vil – når hele værket er afsluttet – være et hovedværk om en af de mest interessante skikkelser i dansk politik. Og i hvert fald første del kan læses af den politisk og historisk uinteresserede som det, den også er – simpelthen en god bog.

Ole Karup Pedersen.